

Sygn. akt	III AUa 207/15
------------------	-----------------------

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **25 czerwca 2015 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Ewa Madera (spr.)
	Sędziowie:	SSA Barbara Gonera SSA Marta Pańczyk-Kujawska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Małgorzata Leniar

po rozpoznaniu w dniu **25 czerwca 2015 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **Szpitala (...) w B. (...) Ośrodka (...) im. ks. B. M. w B.**

z udziałem zainteresowanych: B. K., A. H., G. F., K. H., R. K., Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej (...) A. N.

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w J.**

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku **Sądu Okręgowego w Krośnie**

z dnia **6 listopada 2014 r.** sygn. akt **IV U 382/14**

I. **oddala apelację ,**

II. **zasądza od wnioskodawcy Szpitala (...) w B. (...) Ośrodka (...). B. M. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. kwotę 600 zł (słownie: sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym .**

Sygn. akt III AUa 207/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 3 lutego 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 2a, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, stwierdził, że B. K. z tytułu umowy zlecenia zawartej w okresie od 10 kwietnia 2006 r. do 16 lipca 2009 r. z (...) podlega ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu jako pracownik Szpitala (...) w B. (...) Ośrodek (...). W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że B. K. w okresie objętym decyzją była zatrudniona na podstawie umowy o pracę u płatnika tj. w Szpitalu (...) w B. (...) Ośrodku (...), i z tego tytułu została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. Ponadto, na podstawie umowy zlecenia, jaką zawarła z (...) świadczyła pracę na rzecz swojego pracodawcy tj. Szpitala (...) w B. w ramach łączących te podmioty umów o świadczenia zdrowotne.

Analogiczne decyzje Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. wydał 4 lutego 2014 r. , w odniesieniu do : A. H. dotyczącą umowy zlecenia z (...) realizowanej od 10 kwietnia 2006 r. do 16 lipca 2009 r., G. F. dotyczącą umowy zlecenia z (...) realizowanej od 10 kwietnia 2006 r. do 16 lipca 2009 r., R. K. dotyczącą umowy zlecenia z (...) realizowanej od 10 kwietnia 2006 r. do 16 lipca 2009r. oraz K. H. dotyczącą umowy zlecenia z (...) realizowanej od 10 kwietnia 2006 r. do 16 lipca 2009 r.

W odwołaniach od wskazanych wyżej decyzji Szpital (...) w B. (...) Ośrodek (...) wniósł o zmianę zaskarżonych decyzji i stwierdzenie, że B. K., A. H., G. F., R. K. i K. H. w wymienionych okresach nie podlegają ubezpieczeniom w zakresie określonym decyzjami jako pracownicy szpitala - płatnika składek. Ponadto, wniósł o obciążenie (...) Oddział w J. Inspektorat w B. kosztami postępowania sądowego, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu odwołujący się podkreślił, że istotną kwestią jest charakter prawny zawieranych umów pomiędzy Szpitalem a (...), a także umów pomiędzy (...) a pracownikiem. Zaznaczył, że powołana w przedmiotowych umowach podstaw prawna jednoznacznie wskazuje, że są one zawarte w oparciu o przepisy ustawy o zakładach opieki zdrowotnej oraz przepisy wykonawcze do tej ustawy, wobec czego umowy te, winny być traktowane jak umowy o udzielanie świadczeń zdrowotnych, a nie jak umowy zlecenia, do których stosuje się przepisy k.c. Ponadto odwołujący się wskazał, że organ rentowy nie powinien w przedmiotowej sprawie stosować wykładni art. 8 ust. 2 a ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych zawartej w uchwale Sądu Najwyższego z 2 września 2009r., gdyż nie ma ona zastosowania w rozpoznawanej sprawie, i jest w stosunku do Szpitala nadinterpretacją, gdyż pracownicy nie zawierali umów o dzieło z osobą trzecią.

(...) Oddział w J. w odpowiedzi na odwołania podtrzymał dotychczasowe stanowisko i wniósł o ich oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Wyrokiem z 6 listopada 2014 r. Sąd Okręgowy w Krośnie oddalił wniesione przez płatnika odwołania, a dalej zasądził od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kwotę 300 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, że Szpital (...) w B. (...) Ośrodek (...) zawierał umowy o udzielenie zamówienia na świadczenia medyczne i pielęgniarские m.in. z (...) w S.. Zgodnie z warunkami tych umów miejscem udzielania świadczeń były poszczególne oddziały szpitala. (...) realizował umowy w lokalach wskazanych przez Szpital przy wykorzystaniu sprzętu, aparatury, środków transportu i wyposażenia lokali oraz materiałów Szpitala niezbędnych do realizowania umów. Dla realizacji umów Szpital zobowiązał się zabezpieczyć obsługę pielęgniarскую, administracyjną i gospodarczą. (...) zobowiązany był do korzystania w razie potrzeby z konsultacji specjalistów będących lekarzami Szpitala oraz badań diagnostycznych wykonywanych w pracowniach Szpitala, a koszty wykonywanych badań diagnostycznych obciążały Szpital. Sąd ustalił również, że zainteresowani B. K., A. H., G. F., R. K. i K. H. byli zatrudnieni na podstawie umowy o pracę w Szpitalu (...) w B. i z tego tytułu zostali zgłoszeni do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. Jako pracownicy tego Szpitala wskazani wyżej zainteresowani zawarli umowy zlecenia z (...) w S., których przedmiotem było świadczenie pracy na rzecz Szpitala (...) w B., który z (...) łączyły umowy o świadczenia zdrowotne. Ich praca w ramach umów zlecenia była rzeczywiście świadczona na rzecz Szpitala (...) w B.. W ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, iż odwołania nie zasługują na uwzględnienie. Przywołując poglądy Sądu

Najwyższego zaprezentowane w uchwale z 2 września 2009 r. sygn. II UZP 6/09, a także w wyroku z 18 października 2011 r. sygn. II UK 22/11, wskazał, że zgodnie z art. 8 ust. 2a ustawy systemowej za pracownika, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Zaznaczył, że w powołanym przepisie posłużono się konstrukcją szerokiego rozumienia pojęcia pracownika jak i szeroką definicją pracowniczego tytułu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Wobec czego tytułem tym jest łączący pracodawcę z pracownikiem stosunek pracy (który w tym układzie warunkującym powstanie obowiązku ubezpieczeń społecznych ma podstawowe znaczenie) oraz dodatkowo umowa cywilnoprawna zawarta przez pracownika z pracodawcą lub zawarta z osobą trzecią, ale wykonywana na rzecz pracodawcy. Reasumując przyjął, że gdy na istniejący stosunek pracy nakłada się stosunek cywilnoprawny między pracownikiem i osobą trzecią, na podstawie którego pracownik wykonuje pracę na rzecz pracodawcy w ramach łączącej pracodawcę z ową osobą trzecią (zleceniodawcą) umownej więzi prawnej, pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika - zleceniobiorcę, bez względu na to, czy w trakcie jej wykonywania pracownik pozostawał pod faktycznym kierownictwem pracodawcy i czy korzystał z jego majątku. W takiej zaś sytuacji uznał, iż pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. wobec prawidłowości decyzji organu rentowego, wniesione odwołania oddalił. O kosztach orzekł zgodnie z art. 98 k.p.c. i § 11 ust. 2 w zw. z § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Skarżąc powyższy wyrok apelacją płatnik - Szpital (...) w B. (...) Ośrodek (...). B M., reprezentowany przez kwalifikowanego pełnomocnika, zarzucił naruszenie prawa materialnego, a to art. 8 ust. 2a ustawy systemowej przez przyjęcie, że szerokie pojęcie „pracownika” wykreowane przez normę art. 8 ust. 2a powołanej ustawy ma zastosowanie do niego jako pracodawcy, a dalej naruszenie art. 4 pkt. 2 lit.a tej ustawy przez przyjęcie, że jako pracodawca jest on również płatnikiem składek w stosunku do swoich pracowników, którzy zawarli umowy cywilnoprawne z innym podmiotem, a nie ten podmiot. Nadto, zarzucił pominięcie dowodu z umowy łączącej go z podwykonawcą i nieprzeprowadzenie prawidłowego postępowania dowodowego, jak i nierozważanie w sposób bezstronny i wszechstronny treści umowy, a zwłaszcza jej zapisu zawartego w § 14 dotyczącego przenoszenia praw i obowiązków z umowy łączącej strony na osoby trzecie, a tym samym zakwalifikowanie tychże umów jako umów zlecenia, do których ma zastosowanie art. 750 kc. Końcowo zarzucił również sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez błędne przyjęcie, że jako płatnik będzie miał faktyczną możliwość zsumowania wynagrodzeń pracownika wynikającego ze stosunku pracy i zawartej umowy cywilnoprawnej z osobą trzecią celem ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, a dalej przyjęcie, że unikał on obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy i jako pracodawca nie przewidział ciężącego na nim obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne.

W uzasadnieniu apelujący naprowadził, że w oparciu o przepisy prawa miał on prawo zawrzeć umowy o udzielenie zamówienia na świadczenia zdrowotne z podwykonawcą, do których to umów nazwanych nie mają zastosowania przepisy dotyczące umów zlecenia. Nadto zaznaczył, że podwykonawca złożył oświadczenie, że zatrudniane przez niego osoby prowadzą działalność gospodarczą i samodzielnie rozliczają się z podatków i stosownych składek. W konkluzji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie w całości żądań zawartych w odwołaniach na koszt pozwanego, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację pozwany ZUS wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie zważył co następuje :

Apelacja Szpitala (...) w B. (...) Ośrodka (...) jest nieuzasadniona. Wyrok Sądu Okręgowego w Krośnie odpowiada bowiem prawu.

Przypomnieć należy, że w sprawie istotą sporu jest podleganie ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu przez B. K., A. H., G. F., R. K. i K. H., jako pracowników wnioskodawcy uznanego w decyzjach za płatnika – w okresie obowiązywania zawartych pomiędzy (...), a ubezpieczonymi umów na mocy których wykonywali oni pracę na rzecz Szpitala (...) w B. (...) Ośrodka (...), a to w ramach łączącej wskazane podmioty umowy o zamówienie na świadczenia zdrowotne zawartej na podstawie ustawy z 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. 2007 nr 14 poz. 89 ze zm.).

Poddając zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w toku kontroli instancyjnej ponownej analizie stwierdzić należy, że stawiane przez apelującego wskazanemu rozstrzygnięciu Sądu Okręgowego zarzuty dotyczące oceny materialno-prawnej są nieuzasadnione.

Wyjaśnić należy, że wbrew zarzutowi apelacji Sąd pierwszej instancji w sposób należyty zinterpretował i zasadnie zastosował w okolicznościach sprawy art. 8 ust. 2a ustawy z 13 października o systemie ubezpieczeń społecznych, zwanej dalej ustawą systemową. Nie budzi wątpliwości tutejszego Sądu Apelacyjnego, iż powołana norma rozszerza pojęcie pracownika – o osobę, która wykonuje pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej (umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło), co uzasadnia przyjęcie, że to właśnie ta umowa jest źródłem obowiązku umownego – świadczenia, beneficjentem którego jest jej pracodawca. Orzecznictwo Sądu Najwyższego utrzymało już wykładnię, że przepis ten nie dotyczy tylko sytuacji, gdy pracownik zawiera ze swoim pracodawcą umowę cywilną na dodatkową pracę na jego rzecz, czyli obok lub ponad dotychczasowe pracownicze zatrudnienie. Regulacja ta obejmuje także sytuację – taką jak w rozpoznawanej sprawie –, gdy pracownik „w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy”, czyli gdy pracownik pracuje na rzecz swojego pracodawcy także na podstawie umowy zawartej z innym podmiotem. Tak też Sąd Najwyższy stwierdził już w uchwale z 2 września 2009 r., II UZP 6/09, wyjaśniając, że to pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne, nie zaś ta osoba trzecia. Kolejne orzeczenia Sądu Najwyższego jednolicie utrwalają to stanowisko i odnoszą się do dalszych kwestii, wynikających z przyjęcia, że płatnikiem składek jest pierwotny pracodawca (wyroki z 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, z 2 lutego 2010 r., I UK 259/09, z 18 października 2011 r., III UK 22/11, z 11 maja 2012 r., I UK 5/12, z 22 października 2013 r., III UK 155/12, z 6 lutego 2014 r., II UK 279/13, z 3 kwietnia 2014 r., II UK 399/13). Tutejszy Sąd podziela prezentowane w powołanych orzeczeniach stanowisko, które uznać należy za ugruntowane. Stąd też za przesłankę decydującą o uznaniu ubezpieczonego (będąc zleceniobiorcą), za pracownika, w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, uznać należy okoliczność, że będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą, jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z nim lub inną osobą. Stosownie zaś do treści art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych osoba taka – jako pracownik – podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu. Z obowiązku tego wynikają zaś określone przepisami ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zobowiązania obciążające płatnika składek, takie jak obowiązek zgłoszenia do ubezpieczenia (art. 36 ust. 1 i 2) oraz rozliczenia należnej składki (art. 17 ust. 1 i 2). Nietrafnie skarżący zarzuca, że Sąd Okręgowy rozszerzył działanie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej na umowy cywilnoprawne, które nie podlegają przepisom Kodeksu cywilnego o umowie zlecenia. Co prawda rację ma wnioskodawca, że umowa o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (art. 133 w związku z art. 132 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej) oraz umowa o udzielenie zamówienia na świadczenia zdrowotne (art. 35 i art. 35a ustawy o zakładach opieki zdrowotnej) należą do umów nazwanych, do których nie stosuje się z mocy art. 750 k.c. przepisów o zleceniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 grudnia 2004 r., III CK 134/04, OSP 2005 nr 6, poz. 79). Błędnie jednak przyjmuje, że treść takiej umowy zawartej przez niego z (...) wyłączać może bezwzględnie obowiązujące przepisy dotyczące podlegania ubezpieczeniom społecznym, czy określenia płatnika składek. Stąd też podnoszony w apelacji zarzut nierozważenia przez Sąd zapisu zawartego w umowie łączącej te podmioty dotyczącego kwestii przenoszenia praw i obowiązków stron tej umowy jak i treści złożonego przez podwykonawcę

oświadczenia o prowadzeniu przez zatrudnione przez niego osoby działalności gospodarczej uznać należy za chybiony. Nadmienić jedynie należy, że w aktach organu rentowego zalegają kopie oświadczeń (formularze danych osobowych) złożonych przez ubezpieczonych pracowników (zleceniobiorców), z których wynika, iż nie prowadzili oni działalności gospodarczej. Gwoli wyjaśnienia nadmienić również należy, że brak jest podstaw do utożsamia umów łączących ubezpieczonych z podwykonawcą (...) jako wskazanych wyżej umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, czy umów o udzielenie zamówienia na świadczenia zdrowotne. Mając na uwadze, że ta okoliczność nie była podnoszona w apelacji, tutejszy Sąd, poprzestając na powyższym, odsyła w tym zakresie do w pełni podzielanego poglądu prezentowanego w tej kwestii przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 13 lutego 2014 r. I UK 323/13. Wskazane orzeczenie przywołać również przyjdzie odnosząc się do trzeciego z poniesionych w apelacji zarzutów dotyczącego możliwość zasięgnięcia informacji przez płatnika co do wysokości wynagrodzenia pracownika osiąganego z tytułu wykonania umowy łączącej go z podwykonawcą płatnika. Za Sądem Najwyższym stwierdzić należy, posiłkując się również stanowiskiem tego Sądu wyrażony w wyroku z 18 października 2011 r. sygn. III UK 22/11, że pracodawca jako podmiot ustawowo zobowiązany do realizacji obowiązków wynikających z wyznaczenia go na płatnika składek ubezpieczeniowych jest uprawniony do zasięgnięcia wiedzy o przychodach pracownika dla realizacji wskazanego celu. Pracodawca ma przy tym prawo domagania się takich informacji przede wszystkim od samego pracownika w ramach trójstronnego stosunku ubezpieczeń społecznych łączącego ubezpieczonego, płatnika składek oraz organ rentowy. Funkcjonowanie tego stosunku wiąże się, między innymi, ze spełnieniem przez płatnika nałożonych na niego przez ustawodawcę zadań w zakresie obliczania i opłacania składek na obowiązkowe ubezpieczenia pracownika, także takiego, o którym mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Mieć przy tym na względzie należy, że zasięgnięcie takiej informacji nie może kwalifikowane być jako naruszenie konstytucyjnych gwarancji w zakresie ochrony danych osobowych oraz obrazy dóbr osobistych. Przy takiej argumentacji zarzut apelacji co do braku faktycznej możliwości uzyskania przez niego jako płatnika, wskazanych wyżej informacji dla prawidłowego określenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, uznany być musi za nieuzasadniony.

Z tych wszystkich względów, dzieląc w całości ustalenia faktyczne jak i prawną ocenę sprawy przyjętą przez Sąd Okręgowy, orzeczono jak w sentencji wyroku stosownie do art. 385 kpc.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia art. 98 § 1 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc.